

Aan: Vaste Commissie Economische Zaken en Klimaat

CC: Fractievoorzitters kabinetspartijen, Minister van EZK, voorzitter SER-Klimaatakkoord

9 mei 2019

Geacht Kamerlid,

Nederland is klaar voor goed klimaatbeleid. De steun daarvoor blijkt uit peilingen, uit de 40.000 mensen die recent in de stromende regen in Amsterdam demonstreerden, uit de demonstraties van scholieren. Als milieuorganisaties steunen wij dit streven van harte. In deze brief willen wij u attenderen op gevaarlijke tegenstrijdigheden in het proces om te komen tot het klimaatakkoord. We willen onze zorgen uiten over de uitwerking van de toezeggingen van het kabinet van 13 maart, en het gebrek aan helderheid en communicatie naar de stakeholders aan de diverse tafels over inhoud en proces.

Wij waren op 13 maart hoopvol na de [kabinetsreactie](#) en persconferentie van premier Rutte en minister Wiebes na de doorrekening van het ontwerp-klimaatakkoord. Zij kondigden hierin onder andere aan te komen met een CO₂-heffing voor de industrie, een beperking van CO₂-opslag onder de grond (CCS), dat de industrie een eerlijk aandeel moet gaan betalen en huishoudens minder worden belast. Het kabinet bevestigde hiermee de conclusie van PBL en CPB dat er meer nodig is dan wat er in het Ontwerp Klimaat Akkoord (OKA) beschreven staat. Dat was ook de conclusie die wij als milieuorganisaties in december 2018 hebben getrokken. De kabinetsreactie van 13 maart was voor ons de reden om weer aan de tafels deel te nemen en proactief mee te denken over oplossingen voor een eerlijk en effectief Klimaatakkoord. Ook nu zijn wij tevreden dat er door het kabinet naar een CO₂-heffing wordt gekeken en voorstellen hiertoe door het PBL worden doorgerekend. Wij hebben echter wel grote zorgen over de verdere uitwerking van de door het kabinet aangekondigde maatregelen en het proces dat nu gaande is om tot een eerlijk en effectief Klimaatakkoord te komen. Dat is de aanleiding voor ons om deze brief aan u te sturen. Hieronder geven we een aantal zorgpunten aan.

- 1) Illustratief voor onze zorgen is de [Kamerbrief van 26 april jl. over verbreding van de SDE](#). Hierin worden op drie fundamentele punten maatregelen genoemd die juist geen invulling geven aan de op 13 maart door het kabinet aangekondigde maatregelen.
 - **Plafond op CCS:** De minister geeft in deze Kamerbrief aan dat er gedacht wordt aan een plafond voor CCS van 10,2 Mton. Deze 10,2 Mton is geen invulling van een begrenzing van CCS zoals in de kabinetsreactie is aangekondigd. Sterker nog, dit is zelfs veel meer CCS dan in het OKA staat (richtinggevend maximum van 7 Mton). Op 13 maart heeft de minister in de kabinetsreactie bovendien gesteld dat CCS niet mag leiden tot ongewenste verdringing van schone technieken en dat daadwerkelijk ingezet wordt op een duurzame transitie. De nu genoemde 10,2 Mton komt echter overeen met grofweg 500 tot 700 miljoen euro voor CO₂-afvang, nog zonder de

infrastructuurkosten[1]. Op basis van het plafond van 550 miljoen voor de industrie blijft er dus niet tot nauwelijks geld over voor de gewenste transitie in de industrie; bijvoorbeeld voor groene waterstof via duurzame bronnen in plaats van fossiele waterstof met CCS. Met zoveel ambitie voor CCS is er dus sprake van ongewenste verdringing.

- **Begrenzing aan hernieuwbare energieproductie:** Begrenzing van duurzame opwek is de wereld op zijn kop. In de [Kamerbrief](#) wordt gesproken over een plafond van 35 TWh voor de productie van zon en wind elektriciteit waar nu nog 'minimaal 35 TWh' in het OKA staat (afspraken 4 op pagina 155 van het OKA). Het is merkwaardig om een begrenzing op hernieuwbare energie in te stellen en tegelijkertijd middelen voor CCS ruim beschikbaar te stellen.
- **Onduidelijke aanpassingen van de ODE:** In de kabinetsreactie vindt het kabinet dat de verdeling van de lasten van de Opslag Duurzame Energie (ODE) tussen burgers en bedrijven evenwichtiger moet worden. De brief van 26 april bevestigt de voorgenomen wijziging van de ODE. Wij zien niet hoe deze ODE kan worden vormgegeven dat conform eerdere toezeggingen de vervuiler betaalt en de industrie evenredig bijdraagt aan zijn eigen subsidie[2]. De grote industrie heeft immers allerlei vrijstellingen voor energiedragers en processen. Aanpassing van de hogere schijven treft dus niet de grote industrie maar juist het midden- en kleinbedrijf. Voor het laten meebetalen van de industrie aan de eigen subsidie is de ODE-methodiek ongeschikt. **Veel eenvoudiger en effectiever is een generieke CO2-heffing** die wordt betaald door de industrie (300 grootste uitstoters) met een hoogte zodanig dat er nauwelijks effecten zijn voor de concurrentiepositie van de bedrijven en waarvan de opbrengst via de SDE+ weer (deels) wordt teruggesluisd naar de industrie. Een heffing op basis van een eerlijke grondslag: CO2-uitstoot.

- 2) **Onduidelijkheid over proces, waardoor momentum en draagvlak op losse schroeven staat.** De Kamerbrief laat ook zien dat er een opmerkelijk proces wordt gevolgd. We voelen ons overvallen door de aankondiging van maatregelen, en zijn niet betrokken bij de maatregelen die in de brief worden genoemd, terwijl we na 13 maart wel in gesprek zijn geweest over deze onderwerpen. Het roept bij ons de vraag op of het kabinet de uitwerking van het definitieve Klimaatakkoord enkel als kabinets aangelegenheid ziet. De onduidelijkheid en de tijd die het kabinet erover doet zorgt voor verlies van momentum en draagvlak bij de tafel-deelnemers én de maatschappij. Het is daarom van belang om voor steun en draagvlak de maatschappelijke partijen te betrekken in de besluitvorming, in lijn met de passage over het Klimaatakkoord uit het regeerakkoord en in lijn met de aangenomen motie Asscher c.s. (32 813, nr. 313).
- 3) **Onduidelijkheid over nadere uitwerking van overige tafels.** Over de uitwerking van de andere toezeggingen uit de kabinetsreactie is nog veel onduidelijkheid. Waar zijn de genoemde plannen voor een duurzame en sterke kringlooplandbouw met onder andere als gevolg een krimp van de veestapel? Ook de uitwerking van de aangekondigde aandacht voor de versnelde invoering van de elektrische auto (ook voor

particulieren) en voor de ondersteuning van de tweedehands markt voor elektrische auto's is onduidelijk. Wat houdt de gewijzigde aanpak in en wanneer wordt deze door het PBL doorgerekend?

- 4) **Vrees over proces duurzaamheidskader voor biomassa.** Onze organisaties hebben een slechte ervaring met de uitwerking van de duurzaamheidscriteria voor biomassa bijstook, zoals afgesproken in het Energieakkoord van 2013. Nog steeds zijn deze criteria niet rond, terwijl de bijstook nu wel reeds begonnen is. Ook de ontwikkeling van dit nieuw af te spreken duurzaamheidskader komt nog niet van de grond. We verwachten een harde toezegging dat er geen nieuwe maatregelen in het Klimaatakkoord worden opgenomen of subsidiebeschikkingen worden afgegeven ter ondersteuning van de toepassing van biomassa voor energie totdat er overeenstemming is bereikt over een echt duurzaamheidskader.

We roepen het kabinet op in lijn met de kabinetsreactie van 13 maart jl. te kiezen voor een eerlijk en effectief Klimaatakkoord waarin we de doelen halen, de lusten en lasten eerlijk verdeeld zijn en vol wordt ingezet op innovatie.

Met vriendelijke groet,

Joris Thijssen - Directeur Greenpeace

Marjolein Demmers - Directeur Natuur & Milieu

Donald Pols - Directeur Milieudefensie

Annie van de Pas - Netwerkdirecteur Natuur- en Milieufederaties

[1] 'Verkenning uitbreiding SDE+ met industriële opties', Navigant

[2] Zie voor uitleg over de problematiek: <https://energeia.nl/trilemma/40080708/wie-betaalt-straks-de-kosten-van-de-sde>